

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	4.028 Середня освіта (Мова і література (польська))
Додаткова предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС
Шифр дисципліни	ОПП.03
Мова навчання	українська
Статус дисципліни:	обов'язкова (цикл професійної підготовки)
Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	української філології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття				Семінарські заняття	Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Д	2	4	4	54	36		18		66			+	

Робоча програма складена на основі ОПП «Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))»

Програму склала канд. пед. н., доц. Марія ГАВРИШ

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол від 29 серпня 2022 р. № 1.

Завкафедри української філології Інна ЦАРАЛУНГА

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради ГПФ Людмила СТАНІСЛАВОВА

м. Хмельницький 2022

1. Пояснювальна записка

Дисципліна «Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір» є одним із фахових предметів, що займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 014.028 Середня освіта (Мова та література (польська, українська)), за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Мова та література (польська, українська)).

Пререквізити – вступ до мовознавства, практичний курс української мови, сучасна українська мова (фонетика), сучасна українська мова (лексикологія).

Кореквізити – сучасна українська мова (морфологія); сучасна українська мова (синтаксис); методика навчання української мови, педагогічна практика (пропедевтична), педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти педагогічна практика, атестаційний іспит із додаткової спеціальності.

Відповідно до ОПП із зазначеної спеціальності дисципліна має забезпечити:

компетентності:

ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ФК 09. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм української мови, обирати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації.

ФК 12. Здатність використовувати знання основних дериваційних моделей української мови, історії їх становлення у педагогічній діяльності.

ФК 20. Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

програмні результати навчання:

ПРН 03. Усвідомлювати значущість української мови як державної та послуговуватися нею в усіх сферах суспільної діяльності.

ПРН 05. Оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРН 11. Уміти послуговуватися у професійній й дослідницькій сферах українською мовою в усній та писемній формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування, використовувати їх для реалізації продуктивного міжкультурного діалогу.

ПРН 14. Володіти правописною та культуромовною компетентностями з української мови, логічно, аргументовано викладати свої думки, володіти формами та засобами результативної комунікації з учасниками освітнього процесу.

ПРН 15. Володіти знаннями з морфеміки, словотвору української мови, уміти практично використовувати їх в освітньому процесі, знати методику формування мовних компетентностей учнів.

ПРН 24. Дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Мета дисципліни – формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання із сучасної української мови, зокрема з'ясувати сутність морфемних понять, виробити навички морфемного та словотвірного аналізу слів.

Предмет дисципліни: Морфеміка і дериватологія як розділи україністики. Будова слова. Класифікація морфем. Зміни у морфемній будові слова. Словотвірні ресурси. Словотвірна мотивація. Словотвірний тип. Способи словотворення. Словотвір частин мови. Морфонологія та морфонеміка.

Завдання дисципліни – ознайомлення з історією вивчення морфеміки і словотвору української мови, вивчення теоретичних засад розмежування частин слова і способів словотворення в сучасній українській мові, засвоєння відповідного термінологічного апарату, вироблення навичок виконувати морфемний і словотвірний аналіз слів.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло використовувати понятійний апарат та професійну термінологію; володіти знаннями про проблематику морфеміки і дериватології сучасної української літературної мови; з'ясувати спільні та відмінні ознаки частин слова і способів словотворення; користуватися основними методами і прийомами вивчення й опису морфемних і словотвірних одиниць; виконувати повний морфемний і словотвірний аналіз слів.

2. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІН

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	Денна		
	лекції	практ. заняття	самот роботу
МОДУЛЬ I. БУДОВА СЛОВА			
Тема 1. Граматика. Морфеміка	2	1	3
Тема 2. Морф і морфема	2	1	4
Тема 3. Кореневі і суфіксальні морфеми	2	1	3
Тема 4. Префікси. Закінчення. Інтерфікси	2	1	4
Тема 5. Основа слова	2	1	3
Тема 6. Зміни у морфемній будові слова	2	1	4
МОДУЛЬ II. СЛОВOTBIP			
Тема 7. Словотвірні ресурси	2	1	3
Тема 8. Форманти	2	1	4
Тема 9. Словотвірна мотивація	2	1	3
Тема 10. Словотвірний тип	2	1	4
Тема 11. Морфологічний спосіб словотворення	2	1	3
Тема 12. Конверсія. Складання	2	1	4
Тема 13. Лексико-семантичний спосіб словотворення	2	1	4
Тема 14. Словотворення іменних частин мови	2	1	4
Тема 15. Словотворення дієслівних форм та прислівників	2	1	4
МОДУЛЬ III. МОРФОНОЛОГІЯ			
Тема 16. Основи морфонології	2	1	4
Тема 17. Сполучуваність морфем	2	1	4
Тема 18. Морфонемні явища	2	1	4
РАЗОМ ЗА IV СЕМЕСТР	36	18	66

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік, тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
МОДУЛЬ I. БУДОВА СЛОВА		
1.	Граматика. Морфеміка Предмет граматики. Розділи граматики. Поняття про морфеміку та морфемологію <i>Література:</i> 1, с. 3–8; 2, с. 3–12; 3, с. 5–19; 4, с. 3–8; 5, с. 4–8; 7, с. 5–824.	2
2.	Морф і морфема Морф і морфема. Аломорфи і варіанти морфем <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–36; 3, с. 5–19; 4, с. 14–52; 5, с. 8–17; 7, с. 5–824.	2

3.	Кореневі і суфіксальні морфеми Класифікація морфем (морфів). Корінь і афікси. Функції, семантика і структура афіксів. Походження афіксів. Афікси субстанціальні і нульові, регулярні і нерегулярні, продуктивні і непродуктивні. Суфікси. Інфікси. Конфікси. <i>Література:</i> 1, с. 8–12; 2, с. 13–24; 3, с. 20–46; 4, с. 9–14; 5, с. 9–13; 7, с. 5–824.	2
4.	Префікси. Закінчення. Інтерфікси Префікси. Походження префіксів. Закінчення (флексія). Інтерфікси. Постфікси. <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–32; 3, с. 57–64; 4, с. 41–57; 5, с. 12–18; 7, с. 5–824.	2
5.	Основа слова Сутність основи як морфемної одиниці. Зв'язані основи. Субморфні основи. Фузія. Складні слова. <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–32; 3, с. 57–64; 4, с. 41–57; 5, с. 12–18; 7, с. 5–824.	2
6.	Зміни у морфемній будові слова Історичні і загальні зміни в морфеміці. Запозичення й архаїзація морфем. Деетимологізація. Історичні зміни в структурі слова. Основні шляхи розвитку морфеміки. Морфемні словники. <i>Література:</i> 1, с. 19–23; 2, с. 33–38; 3, с. 80–90; 4, с. 57–76; 5, с. 18–21; 7, с. 5–824.	2
МОДУЛЬ II. СЛОВОТВІР		
7.	Словотвірні ресурси Поняття про словотворення і словотвір. Місце словотвору в системі наук про мову. Словотворення, формотворення, словозміна. Словотвірні ресурси. Типи словотворення. Твірна база і словотвірні засоби. <i>Література:</i> 1, с. 19–23; 3, с. 96–101; 4, с. 77–92; 5, с. 22–24; 6, с. 5–24; 7, с. 5–824.	2
8.	Форманти Твірна база і словотвірні засоби. Поняття про формант. Основні види формантів. <i>Література:</i> 1, с. 23–27; 3, с. 96–101; 4, с. 77–92; 5, с. 22–24; 6, с. 5–24; 7, с. 5–824.	2
9.	Словотвірна мотивація Словотвірна мотивація (похідність). Ознаки похідності. Розбіжність між структурною і семантичною похідністю. Особливості семантичної мотивації. Різновиди семантичних відношень. <i>Література:</i> 1, с. 28–29; 3, с. 101–108; 4, с. 92–102; 5, с. 24–27; 6, с. 25–39; 7, с. 5–824.	2
10.	Словотвірний тип Словотвірний тип. Словотвірне значення. Класифікація словотвірних типів. Словотвірна структура слова. Словотвірна модель. Словотвірне правило. Твірна основа. <i>Література:</i> 1, с. 29–31; 3, с. 110–131; 4, с. 103–131; 5, с. 28–29; 6, с. 40–46; 7, с. 5–824.	2

11.	Морфологічний спосіб словотворення Способи словотворення. Суфіксальний спосіб. Флективний спосіб. Постфіксальний спосіб. Префіксальний спосіб. Суфіксально-префіксальний спосіб. Флективно-префіксальний спосіб. Постфіксально-префіксальний спосіб. Постфіксально-суфіксально-префіксальний спосіб. <i>Література:</i> 1, с. 31–32; 3, с. 143–181; 4, с. 112–124; 5, с. 31–34; 6, с. 70–89; 7, с. 5–824.	2
12.	Конверсія. Складання Конверсія. Складання як спосіб словотворення. Аббревіація. Зрощення. <i>Література:</i> 1, с. 33–34; 3, с. 184–190; 4, с. 126–144; 5, с. 34–37; 6, с. 47–69; 7, с. 5–824.	2
13.	Лексико-семантичний спосіб словотворення Лексико-семантичний спосіб. Система синхронного словотворення. Структура системи синхронного словотворення. Діахронний і синхронний аспекти словотвору. Статичний і динамічний аспекти словотвору. Словотвірний синтез. Сучасні тенденції у розвитку словотворення. <i>Література:</i> 1, с. 33–34; 3, с. 184–190; 4, с. 126–144; 5, с. 34–37; 6, с. 47–69; 7, с. 5–824.	2
14.	Словотворення іменних частин мови Словотворення іменників. Словотворення прикметників. Словотворення числівників. <i>Література:</i> 1, с. 35–36; 3, с. 144–151; 4, с. 126–144; 5, с. 38–70; 6, с. 70–83; 7, с. 5–824.	2
15.	Словотворення дієслівних форм та прислівників Словотворення дієслів. Словотворення прислівників <i>Література:</i> 1, с. 37–39; 3, с. 151–161; 4, с. 126–144; 5, с. 70–75; 6, с. 84–96; 7, с. 5–824.	2
МОДУЛЬ III. МОРФОНОЛОГІЯ		
16.	Основи морфології Поняття про морфонеміку і морфонологію. Морфонологічні явища. Системний характер морфонологічних явищ. Поняття основи в морфології. Наголос як морфонологічне явище. <i>Література:</i> 3, с. 151–161; 4, с. 103–116; 7, с. 5–824.	2
17.	Сполучуваність морфем Сполучуваність морфем. Валентні позиції. Закономірності у сполучуваності морфем. Обмеження в сполучуваності морфем. <i>Література:</i> 3, с. 173–198; 4, с. 122–134; 7, с. 5–824.	2
18.	Морфонемні явища Засоби підготовки словотвірних морфів до сполучуваності. Елізія (усічення). Типи структурних усічень (елізій). Інтерфіксація. Взаємодія елізії та інтерфіксації. Вживання інтерфіксів. Способи поєднання морфів. Аглютинація. Фузія. Накладання (інтерференція). Морфонологічне чергування. <i>Література:</i> 3, с. 173–198; 4, с. 122–134; 7, с. 5–824.	2
Разом за IV семестр		36

4.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

<i>№ п/п</i>	<i>Зміст практичних занять</i>	<i>кількість годин</i>
1.	Граматика. Морфеміка. Морф і морфема. <i>Література:</i> 1, с. 3–8, с. 13–18; 2, с. 3–12, с. 25–36; 3, с. 5–19; 4, с. 3–8, с. 14–52; 5, с. 4–17; 7, с. 5–824.	2
2.	Кореневі і суфіксальні морфемі. Префікси. Закінчення. Інтерфікси. <i>Література:</i> 1, с. 8–18; 2, с. 13–32; 3, с. 20–64; 4, с. 9–14, с. 41–57; 5, с. 9–18; 7, с. 5–824.	2
3.	Основа слова. Зміни у морфемній будові слова. <i>Література:</i> 1, с. 13–23; 2, с. 25–38; 3, с. 57–64, с. 80–90; 4, с. 41–76; 5, с. 12–21; 7, с. 5–824.	2
4.	Словотвірні ресурси. Форманти. <i>Література:</i> 1, с. 19–27; 3, с. 96–101; 4, с. 77–92; 5, с. 22–24; 6, с. 5–24; 7, с. 5–824.	2
5.	Словотвірна мотивація. Словотвірний тип. <i>Література:</i> 1, с. 28–31; 3, с. 101–131; 4, с. 92–131; 5, с. 24–29; 6, с. 25–46; 7, с. 5–824.	2
6.	Морфологічний спосіб словотворення. Конверсія. Складання. <i>Література:</i> 1, с. 31–34; 3, с. 143–190; 4, с. 112–144; 5, с. 31–37; 6, с. 47–89; 7, с. 5–824.	2
7.	Лексико-семантичний спосіб словотворення. Словотворення іменних частин мови. <i>Література:</i> 1, с. 33–36; 3, с. 144–151, с. 184–190; 4, с. 126–144; 5, с. 34–70; 6, с. 47–83; 7, с. 5–824.	2
8.	Словотворення дієслівних форм та прислівників. Основи морфонології. <i>Література:</i> 1, с. 37–39; 3, с. 151–161; 4, с. 103–116, с. 126–144; 5, с. 70–75; 6, с. 84–96; 7, с. 5–824.	2
9.	Сполучуваність морфем. Морфонемні явища. <i>Література:</i> 3, с. 173–198; 4, с. 122–134; 7, с. 5–824.	2
Разом за IV семестр		18

3.3. Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм навчання полягає в систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, усного й письмового опитування, написання самостійних і контрольних робіт, тестування тощо.

<i>№ теми</i>	<i>самостійної роботи</i>	<i>кількість годин</i>

Тема 1.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	3
Тема 2.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 3.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування	3
Тема 4.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 5.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	3
Тема 6.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до написання самостійної роботи.	4
Тема 7.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	3
Тема 8.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до контрольної роботи.	4
Тема 9	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування	3
Тема 10	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового питування.	4
Тема 11	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	3
Тема 12	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового питування.	4
Тема 13	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	4
Тема 14	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	4
Тема 15	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до написання самостійної роботи.	4
Тема 16	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування	4
Тема 17	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	4
Тема 18	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до написання контрольної роботи.	4
Разом за IV семестр		66

4. Технології та методи навчання

Форми організації навчання: навчальні заняття (лекція, практичне заняття, консультація), самостійна робота, індивідуальні завдання (презентація або відеопроєкти), практична підготовка.

Методи навчання: словесні (розповідь викладача, бесіда, пояснення, робота з текстом), наочні (демонстрація реальних або зображених об'єктів, явищ і їх спостереження), практичні (вправи, завдання, тестування).

Технології навчання: репродуктивні, проєктні, інтерактивні, інформаційно-комп'ютерні, технології змішаного, перевернутого, дистанційного, контекстного навчання.

Інструменти ІКТ (PowerPoint, MOODLE, ZOOM, хостинг YouTube, месенджери (Viber, корпоративна електронна пошта тощо).

5. Методи контролю

Поточний контроль може здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу.

Контроль за засвоєнням знань із навчальної дисципліни «Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір» проводиться за такими етапами: усне опитування, письмове опитування, тестовий контроль та контрольні роботи.

У кінці семестру студенти складають іспит (підсумковий контрольний захід).

На основі результатів поточного контролю і підсумкового контрольного заходу виставляється підсумкова семестрова оцінка.

6. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ. Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Підсумкова оцінка являє собою суму середньозваженого балу з оцінок, отриманих за всі види робіт протягом семестру (60% підсумкової оцінки для денної форми, 50% – для заочної форми навчання), і балу, отриманого у ході іспиту (40% підсумкової оцінки – для денної форми навчання, 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання). Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом **позитивно**, з урахуванням коефіцієнта вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом усного, письмового опитування або тестування в Moodle. Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань. Якщо студент отримав негативну оцінку з певного виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Студенти мають можливість отримати знання з окремих тем курсу шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. URL: <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>): п. 4 визнання і зарахування результатів навчання, набутих особою.

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (див. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті. URL: <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-systemu-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>)

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко й у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, виконувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного

	мислення. Студент у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми у 4 семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самост. робота	Семестровий контроль
Усне опитування	Письмове опитування	Контрольна робота	Тестовий контроль	Підсумковий контрольний захід (екзамен)
3	3	2	6	1
ВК: 0,1	0,1	0,2	0,1	0,4

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	<i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	<i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	<i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома–трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

7. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет граматики. Розділи граматики. Поняття про морфеміку та морфемологію.
  2. Морф і морфема. Аломорфи і варіанти морфем 3. Класифікація морфем (морфів).
  3. Корінь і афікси. Функції, семантика і структура афіксів.
  4. Походження афіксів. Афікси субстанціальні і нульові, регулярні і нерегулярні, продуктивні і непродуктивні.
  5. Суфікси. Інфікси. Конфікси.
  6. Префікси. Походження префіксів.
  7. Закінчення (флексія).
  8. Інтерфікси. Постфікси. Сутність основи як морфемної одиниці.
  9. Зв'язані основи. Субморфні основи.
  10. Складні слова.
  11. Історичні і загальні зміни в морфеміці.
  12. Запозичення й архаїзація морфем. Деетимологізація.
  13. Історичні зміни в структурі слова.
  14. Основні шляхи розвитку морфеміки.
  15. Морфемні словники.
  16. Поняття про словотворення і словотвір. Місце словотвору в системі наук про мову.
- Словотворення, формотворення, словозміна.
17. Словотвірні ресурси.
  18. Типи словотворення.
  19. Твірна база і словотвірні засоби.
  20. Поняття про формант. Основні види формантів.
  21. Словотвірна мотивація (похідність). Ознаки похідності. Розбіжність між структурною і семантичною похідністю.
  22. Особливості семантичної мотивації. Різновиди семантичних відношень.
  23. Словотвірний тип. Словотвірне значення. Класифікація словотвірних типів.
  24. Словотвірна структура слова. Словотвірна модель.
  25. Словотвірне правило.
  26. Твірна основа.
  27. Способи словотворення.
  28. Суфіксальний спосіб.
  29. Флективний спосіб. Постфіксальний спосіб.
  30. Префіксальний спосіб. Суфіксально-префіксальний спосіб. Флективно-префіксальний спосіб.
  31. Постфіксально-префіксальний спосіб. Постфіксально-суфіксально-префіксальний спосіб.
  32. Конверсія.
  33. Складання як спосіб словотворення.
  34. Абревіація.
  35. Зрощення.
  36. Лексико-семантичний спосіб.
  37. Система синхронного словотворення. Структура системи синхронного словотворення.
  38. Діахронний і синхронний аспекти словотвору. Статичний і динамічний аспекти словотвору. Словотвірний синтез.
  39. Сучасні тенденції у розвитку словотворення.
  40. Словотворення іменників.
  41. Словотворення прикметників.
  42. Словотворення числівників.
  43. Словотворення дієслів.
  44. Словотворення прислівників.
  45. Поняття про морфонеміку і морфонологію.
  46. Морфонологічні явища. Системний характер морфонологічних явищ.
  47. Поняття основи в морфонології. Наголос як морфонологічне явище.
  48. Сполучуваність морфем. Валентні позиції.
  49. Закономірності у сполучуваності морфем. Обмеження в сполучуваності морфем.

50. Засоби підготовки словотвірних морфів до сполучуваності. Елізія (усічення). Типи структурних усічень (елізій).
51. Інтерфіксація. Взаємодія елізії та інтерфіксації. Вживання інтерфіксів.
52. Способи поєднання морфів. Аглютинація. Фузія. Накладання (інтерференція).
53. Морфонологічне чергування.

8. Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір» повністю забезпечений необхідною навчально-методичною літературою (зокрема, підручниками, рекомендованими МОН України), яка в достатній кількості є в науковій бібліотеці університету. Крім того, викладачем кафедри було підготовлено такі роботи:

Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір : збірник вправ та завдань для здобувачів вищої освіти спеціальності 014.028 Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська). Укладач М. М. Гавриш. Хмельницький, 2022. 40 с.. електр. вид.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бабій І. М., Лісняк Н. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2006. 88 с.
2. Безпояско О. К., Городенська К. Г. Морфеміка української мови. Київ : Наукова думка, 1987. 322 с.
3. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2010. 200с.
4. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. Київ : Вища школа, 1999. 207 с.
5. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Київ. : Слово, 2010. 328 с.
6. Словотвір сучасної української літературної мови. Київ : Наукова думка, 1979. 633 с.
7. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
8. Пономаренко С. Сучасна українська мова : Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с.

Додаткова література

9. Азарова Л. Є. Складні слова в українській мові: Структура, семантика, концепція „золотої” пропорції. Вінниця, 2000. 143 с.
10. Білоусенко П. І. Історія суфіксальної системи українського іменника. Київ, 1993. 322 с.
11. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Український словотвір в термінах. Тернопіль, 2007. 128 с.
12. Возний Т. М. Словотвір дієслів в українській мові у порівнянні з російською та білоруською. Львів, 1981. 165 с.
13. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985. 397 с.
14. Горпинич В. О. Словотворення і словотвір української мови. Київ, 1995. 284 с.
15. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія. Дніпропетровськ, 1998. 185 с.
16. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови. Київ: Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2002. –910 с.
17. Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови : будова та реалізація. Київ : Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1999. 175 с.
18. Клименко Н. Ф. Основи морфеміки української мови. Київ, 1998. 143 с.
19. Клименко Н. Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови. Київ : Наукова думка, 1973. 186 с.
20. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. Київ, 1998. 435 с.

21. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української мови. Київ, 1998. 265 с.
22. Ковалик І. І. Словотвір сучасної української літературної мови / І. І. Ковалик. – К., 1979. – 259 с.
23. Мельничайко В. Я. Українська мова. Види мовного розбору: довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2007. 144 с.
24. Невідомська Л. М. Вивчення словотвору в школі: методичні рекомендації. Тернопіль, 1986. 129 с.
25. Полюга Л. М. Словник українських морфем. Львів : Світ, 2001. 448 с.
26. Шевчук О. С. Способи словотвору в сучасній українській літературній мові. Донецьк, 1990. –296 с.
27. Яценко І. Т. Морфемний аналіз: словник-довідник / за ред. Н. Ф. Клименко. К. : Вища школа, 1980. Т. I. 356 с; 1981. Т. II. 352 с.
28. Сучасна українська літературна мова: навчально-методичний посібник для дистанційного навчання / І. С. Гонца, В. В. Розгон. – Умань : ВПЦ “Візаві”, 2017. – 262 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище Хмельницького національного університету (Кафедра української філології, курс «Сучасна українська літературна мова. Морфеміка та словотвір»). Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/plage_lib.php
3. Інституційний репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>